

ADVIES

over het voorstel van wet tot wijziging van het wetboek van Strafrecht in verband met de Wet op het Primair onderwijs, de Wet Primair onderwijs BES, de Wet op het voortgezet onderwijs, de Wet op het voortgezet onderwijs BES, de Leerplichtwet 1969 en de Leerplichtwet BES tot handhaving van het recht op onderwijs

Inhoud

1. Inleiding	3
2. Beoordelingskader wetsvoorstellen ter verwezenlijking van het recht op onderwijs in het VN-verdrag handicap	4
a. Beginselen-check	4
b. Rechten en verplichtingen-check	4
c. Coördinatie-check	5
3. Aandachtspunten	6
a. Verhouding ten opzichte van het regeringsvoorstel	6
b. Gevolgen voor het in de praktijk realiseren van het recht op onderwijs	8
c. Participatie bij de vrijstellingsprocedure	9
4. Ter afsluiting	9

1. Inleiding

Op 27 november 2020 is het voorstel van het lid van Meenen tot wijziging van het wetboek van Strafrecht in verband met de Wet op het Primair onderwijs, de Wet Primair onderwijs BES, de Wet op het voortgezet onderwijs, de Wet op het voortgezet onderwijs BES, de Leerplichtwet 1969 en de Leerplichtwet BES tot handhaving van het recht op onderwijs (hierna wetsvoorstel) in consultatie gegaan.¹

Op grond van artikel 5, tweede lid, Wet College voor de Rechten van de Mens (Wet CRM) heeft het College de bevoegdheid om uit eigen beweging te adviseren over wetsvoorstellen die direct of indirect invloed hebben op de bescherming van mensenrechten in Nederland. Daarnaast is het College aangewezen als onafhankelijke toezichthouder op de uitvoering van het VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap (hierna VN-verdrag handicap).² Het College bevordert, beschermt en monitort de uitvoering van het verdrag (artikel 33, tweede lid van het VN-verdrag handicap) met betrokkenheid en volledige participatie van mensen met een beperking (artikel 33, derde lid, VN-verdrag handicap).

Het College heeft in het najaar van 2020 een verdiepend advies over het recht op onderwijs in het VN-verdrag handicap uitgebracht.³ Daarnaast heeft het College geadviseerd over het wetsvoorstel tot wijziging van de Leerplichtwet 1969 e.a. dat door de regering is ingediend⁴ en dat tot doel heeft de vrijstellingsprocedure van artikel 5, onder a, Leerplichtwet 1969 (hierna Leerplichtwet) te wijzigen.⁵ In het verlengde hiervan zal het College als toezichthoudend orgaan op de uitvoering van het VN-verdrag handicap in Nederland advies uitbrengen over het voorliggende wetsvoorstel.

Het wetsvoorstel beoogt de “wettelijke basis van het leerrecht - het recht van iedere jongere op zo volledig mogelijke ontplooiing van zijn persoonlijkheid, talenten, en geestelijke en lichamelijke vermogens - te verankeren en versterken”.⁶ Het College onderschrijft dit doel en heeft met instemming kennis genomen van het uitdrukkelijk betrekken van het VN-verdrag handicap, naast het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind, bij dit wetsvoorstel. Op basis van verschillende checks, die hieronder nader worden uitgelegd, adviseert het College de indieners om in de toelichting bij het wetsvoorstel:

- nader in te gaan op het betrekken van het onderwijskundig perspectief bij de verklaring zoals vereist op grond van artikel 7 Leerplichtwet (en zoals explicieter benoemd in het regeringsvoorstel);
- nader aandacht te besteden aan de termijn waarvoor een vrijstelling wordt afgegeven;

¹ Zie <www.internetconsultatie.nl>.

² *Kamerstukken II 2013/14, 33992, nr. 3.*

³ College voor de Rechten van de Mens, *Het recht op onderwijs in het VN-verdrag handicap. Verdiepend advies*, Utrecht, 2 november 2020.

⁴ Zie <www.internetconsultatie.nl>.

⁵ College voor de Rechten van de Mens, *Advies over het voorstel houdende wijziging van de Leerplichtwet 1969, de Leerplichtwet BES en enige andere onderwijswetten in verband met het aanscherpen van de procedure voor vrijstelling op lichamelijke of psychische gronden*, Utrecht, 1 oktober 2020 (www.internetconsultatie.nl; Wetgevingsadvies Wijziging Leerplichtwet | Mensenrechten). Het College adviseerde om het VN-verdrag handicap expliciet te betrekken in de toelichting op het wetsvoorstel tot wijziging van de Leerplichtwet 1969 e.a. Daarnaast adviseert het College de regering om nog nader in te gaan op a) het monitoren van de effecten van het wetsvoorstel, b) de verhouding van het onderwijskundig advies ten opzichte van de verplichting om doeltreffende aanpassingen te verrichten, c) de mogelijkheid om een vrijstelling voor de gehele leerplichtige periode te verbieden en d) de mogelijkheid om een vrijstelling tussentijds te heroverwegen.

⁶ Zie de ontwerptoelichting, p. 1.

- nader in te gaan op de mogelijkheid tot en wijze waarop wordt gemonitord dat onderwijs op afstand zoveel mogelijk tijdelijk van aard is en gericht op een terugkeer naar school; en
- nader in te gaan op de waarborgen die participatie van kinderen met een beperking in de vrijstellingsprocedure garanderen.

2. Beoordelingskader wetsvoorstellen ter verwezenlijking van het recht op onderwijs in het VN-verdrag handicap⁷

a. Beginselen-check

Het recht op onderwijs is in het VN-verdrag handicap opgenomen in artikel 24 van het verdrag. Dit artikel verplicht verdragsstaten om een inclusief onderwijssysteem op alle niveaus en voorzieningen voor een leven lang leren te waarborgen, teneinde het recht op onderwijs zonder discriminatie en op basis van gelijke kansen te verwezenlijken (artikel 24, eerste lid, VN-verdrag handicap). In artikel 24 VN-verdrag handicap komen verschillende beginselen van het VN-verdrag handicap tot uitdrukking, waaronder inclusie en waardigheid. Het wetsvoorstel zal dan ook mede in het licht van deze beginselen moeten worden beoordeeld. Inclusie in de zin van het VN-verdrag handicap betekent onder andere een erkenning van je bestaan als jongere, je mogelijkheden en bijdragen aan de gemeenschap, volwaardig participeren en beseffen dat je erbij hoort (vgl. de preambule van het verdrag onder m).⁸ De notie van waardigheid is neergelegd in de artikelen 1 en 3 van het VN-verdrag handicap en leidt terug tot de doelstellingen die met het realiseren van het recht op onderwijs en voorzieningen voor een leven lang leren worden nagestreefd. Zo gaat het om de “volledige ontwikkeling van het menselijk potentieel en het gevoel van waardigheid en eigenwaarde (...)” en de “optimale ontwikkeling door personen met een handicap van hun persoonlijkheid, talenten en creativiteit, alsmede hun mentale en fysieke mogelijkheden, naar staat van vermogen”.⁹

b. Rechten en verplichtingen-check

Artikel 24 VN-verdrag handicap bevat verschillende elementen die een verdragsstaat moet waarborgen om het recht op onderwijs voor leerlingen met een beperking (geleidelijk) te verwezenlijken. Een van deze elementen betreft het waarborgen dat “personen met een handicap niet op grond van hun handicap worden uitgesloten van het algemene onderwijssysteem, en dat kinderen met een handicap niet op grond van hun handicap worden uitgesloten van gratis en verplicht basisonderwijs of van het voortgezet onderwijs” (artikel 24, tweede lid onder a, VN-verdrag handicap). De verplichting om discriminatie op grond van handicap te verbieden is neergelegd in artikel 5, tweede lid, VN-verdrag handicap.

Het VN-comité inzake de rechten van mensen met een handicap (VN-comité handicap), de internationale toezichthouder op de uitvoering van het VN-verdrag handicap, heeft in een algemeen commentaar (*general comment*) uitleg gegeven over de betekenis van artikel 24 VN-verdrag handicap. In het kader van het verbod op discriminatie heeft het VN-comité

⁷ Vgl. de checklist die het College eerder opstelde voor zijn breed advies over de positie van mensen met een arbeidsbeperking van jongs af aan (CRM, Utrecht, 2 maart 2020).

⁸ Zie ook VN-comité handicap, Algemeen commentaar nr. 6 over gelijkheid en non-discriminatie (2018), CRPD/C/GC/6, 26 april 2018, par. 11.

⁹ Zie artikel 24, eerste lid, onder a en b VN-verdrag handicap.

handicap uitgelegd dat het aanmerken van mensen als ‘niet te onderwijzen’, waardoor zij niet in aanmerking komen voor onderwijs, een vorm is van directe uitsluiting: “Direct exclusion would be to classify certain students as “non-educable” and thereby ineligible for access to education”.¹⁰

In artikel 4, tweede lid, VN-verdrag handicap staat dat verdragsstaten wat betreft economische, sociale en culturele rechten maatregelen nemen teneinde steeds nader tot algehele verwezenlijking te komen van de rechten die in het verdrag staan. Deze geleidelijkheid betekent niet dat verwezenlijking van deze rechten vrijblijvend is. Dat hebben meerdere VN-comités gesteld en onder het VN-verdrag handicap is dat niet anders. Verdragsstaten moeten zo voortvarend en doeltreffend mogelijk toewerken naar de verwezenlijking van de rechten die in het verdrag zijn opgenomen.¹¹ Bovendien is de geleidelijkheid niet altijd van toepassing. De verplichting om discriminatie te verbieden is een kernverplichting (*minimum core obligation*) die rechtstreekse werking heeft en waar niet van mag worden afgeweken.¹²

Artikel 4, derde lid, VN-verdrag handicap verplicht overheden om mensen met een beperking en hun organisaties nauw te betrekken bij de totstandkoming van nieuwe wetgeving en beleid die hen betreffen of mede voor hen relevant zijn. In het verlengde hiervan vloeit uit het VN-verdrag handicap voort dat bij beslissingen over kinderen met een handicap de belangen van het kind een eerste overweging vormen (artikel 7 VN-verdrag handicap).¹³ Daarnaast volgt uit artikel 7, derde lid, VN-verdrag handicap dat “(...) kinderen met een handicap het recht hebben vrijelijk blijk te geven van hun opvattingen over alle aangelegenheden die hen betreffen (...)”.¹⁴ Om dit ‘nauw overleg’ te realiseren moeten zij bij hun handicap en leeftijd passende ondersteuning krijgen. In dit kader kan, in lijn met artikel 9 VN-verdrag handicap, gedacht worden aan toegankelijke informatie en communicatie zoals een uitleg in begrijpelijke taal of de inzet van een gebarentolk.

Voor de beoordeling van wetsvoorstellen ter verwezenlijking van het recht op onderwijs in het VN-verdrag handicap is in het kader van een rechten- en verplichtingencheck dan ook relevant hoe bij de totstandkoming van het voorstel als het voorliggende invulling wordt gegeven aan ‘nauw overleg’ met jongeren met een beperking en hun organisaties, of het voorstel het verdrag verder ten uitvoer brengt en of het voorstel (deels) leidt - of niet is uit te sluiten dat het kan leiden - tot een verslechtering van de positie van jongeren, waarbij dan moet worden voldaan aan aanvullende criteria.

c. Coördinatie-check

Ten derde is voor de beoordeling van wetsvoorstellen ter verwezenlijking van het recht op onderwijs in het VN-verdrag handicap relevant hoe een wetsvoorstel zich verhoudt tot andere (voorgenomen) maatregelen die uitvoering geven aan of relevant zijn voor de uitvoering van het VN-verdrag handicap in Nederland.¹⁵

¹⁰ VN-comité handicap, Algemeen commentaar nr. 4 (2016) over het recht op inclusief onderwijs, CRPD/C/GC/4, 25 November 2016, par. 18.

¹¹ VN-comité voor economische, sociale en culturele rechten, Algemeen commentaar nr. 3 (1990) over de aard van de verplichtingen van verdragsstaten, E/1991/23, par 9.

¹² VN-comité handicap, Algemeen commentaar nr. 4 (2016) over het recht op inclusief onderwijs, CRPD/C/GC/4, 25 November 2016, par. 41.

¹³ Zie ook artikel 3 Verdrag inzake de rechten van het kind.

¹⁴ Zie ook artikel 12 Verdrag inzake de rechten van het kind.

¹⁵ Vgl. ook artikel 33, eerste lid, VN-verdrag handicap.

3. Aandachtspunten

Aanleiding voor het wetsvoorstel is dat er in Nederland jongeren zijn voor wie het recht op onderwijs niet gerealiseerd kan worden. De ontwerptoelichting noemt jongeren die bijvoorbeeld een fysieke beperking hebben, een verstandelijke beperking hebben, hoogbegaafd zijn, leer- of gedragsproblemen hebben, of een complex daarvan. Jongeren die, terwijl zij wel in staat zijn zich te ontwikkelen, in te veel gevallen een vrijstelling van de leerplicht krijgen op grond van artikel 5, onder a, van de Leerplichtwet.¹⁶ Deze vrijstellingsgrond houdt in dat een jongere kan worden vrijgesteld van de leerplicht als deze “op lichamelijke of psychische gronden niet geschikt is om tot een school onderscheidenlijk een instelling te worden toegelaten”. Uit de ontwerptoelichting bij het voorstel blijkt dat het voorstel beoogt de “wettelijke basis van het leerrecht - het recht van iedere jongere op zo volledig mogelijke ontplooiing van zijn persoonlijkheid, talenten, en geestelijke en lichamelijke vermogens - te verankeren en versterken”.¹⁷ Om dit doel te bereiken stelt de indiener een drietal wijzigingen voor:

1. Een vrijstelling van de leerplicht op grond van artikel 5, onder a, van de Leerplichtwet wordt alleen afgegeven als de jongere niet in staat is om zich te ontwikkelen;
2. De huidige verklaring van geschiktheid om tot een school onderscheidenlijk een instelling te worden toegelaten wordt vervangen door een verklaring over de ontplooiingsmogelijkheden van de jongere;
3. Het samenwerkingsverband krijgt op het moment dat een leerling dreigt uit te vallen op een school een wettelijke meldingsplicht bij de jeugdarts van de gemeente waar de leerling woonplaats heeft.¹⁸

In het kader van de geleidelijke verwezenlijking van het recht op onderwijs en stappen die daartoe worden genomen, acht het College het van belang dat bij de totstandkoming van wetgeving en beleid op terreinen die relevant zijn voor het recht op onderwijs een zichtbare beoordeling in het licht van het recht op onderwijs volgens het VN-verdrag handicap plaatsvindt.¹⁹ Het College heeft dan ook met instemming kennis genomen van het uitdrukkelijk betrekken van het VN-verdrag handicap, naast het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind, bij een voorstel dat mede beoogt het recht op onderwijs van jongeren met een beperking in het Nederlands onderwijsrecht te expliciteren. In dit verband geeft het College de indiener in overweging rekening te houden met een drietal aandachtspunten.

a. Verhouding ten opzichte van het regeringsvoorstel

Zoals in de inleiding kort is aangestipt, heeft de regering kort geleden eveneens een wetsvoorstel ingediend dat de Leerplichtwet beoogt te wijzigen wat betreft de vrijstelling bij lichamelijke of psychische gronden (hierna: het regeringsvoorstel).²⁰ Beide wetsvoorstellen beogen te reguleren dat een vrijstelling op grond van artikel 5, onder a, Leerplichtwet alleen in uiterste gevallen wordt afgegeven, maar stellen verschillende wijzigingen van de Leerplichtwet voor. De wetsvoorstellen zijn een positieve ontwikkeling, waar ze bijdragen aan het terugdringen van het vrijstellen van de leerplicht ten aanzien

¹⁶ Zie de ontwerptoelichting, p. 1.

¹⁷ Zie de ontwerptoelichting, p. 1.

¹⁸ Zie de ontwerptoelichting, p. 2.

¹⁹ College voor de Rechten van de Mens, *Het recht op onderwijs in het VN-verdrag handicap. Verdiepend advies*, Utrecht, 2 november 2020, p. 34.

²⁰ Zie <Overheid.nl | Consultatie Wijziging Leerplichtwet 1969 vrijstelling bij lichamelijke of psychische gronden (internetconsultatie.nl)>

van leerlingen met lichamelijke of psychische beperkingen. Deze praktijk kan immers spanning opleveren met het VN-verdrag handicap zoals het VN-comité handicap dit uitlegt (zie paragraaf 2 onder b).²¹ Het is het College echter nog onvoldoende duidelijk hoe de indiener van het wetsvoorstel het eigen wetsvoorstel plaatst ten opzichte van het regeringsvoorstel. Het College geeft de indiener dan ook in overweging om een coördinatie-check te verrichten.

Er zijn twee verschillen tussen beide voorstellen waar het College nader op in wil gaan. Het betreft het al dan niet betrekken van het onderwijskundig perspectief bij het afgeven van de verklaring op grond van artikel 7 Leerplichtwet en de duur waarvoor de vrijstelling wordt afgegeven. Het wetsvoorstel wijzigt de tekst van artikel 5, onder a, Leerplichtwet als volgt: “de jongere op lichamelijke of psychische gronden niet in staat is en zal zijn tot de ontplooiing van de persoonlijkheid, talenten en geestelijke en lichamelijke vermogens;”.²² Voor een beroep op een vrijstelling op grond van artikel 5, onder a, Leerplichtwet is een verklaring van een deskundige nodig (zie artikel 7 Leerplichtwet). Uit de ontwerp-toelichting bij het wetsvoorstel blijkt dat deze deskundige goed inzicht moet hebben in de ontwikkelingsmogelijkheden van de desbetreffende persoon.²³ Het regeringsvoorstel beoogt dat de deskundige bij het afgeven van de verklaring ook nadrukkelijk het onderwijskundig perspectief, dat wil zeggen de onderwijsmogelijkheden die in de regio bestaan, betreft.²⁴ In het voorliggende wetsvoorstel wordt niet geëxpliciteerd dat de deskundige het onderwijskundig perspectief betreft. Hoewel de indiener van het wetsvoorstel tijdens het notaoverleg van 16 november 2020 heeft aangegeven het onderwijskundig perspectief te willen behouden²⁵, blijkt dit nog niet uit de tekst van het wetsvoorstel en de ontwerp-toelichting daarbij.

Het College adviseert de indiener van het wetsvoorstel om in de toelichting bij het wetsvoorstel nader in te gaan op het betrekken van het onderwijskundig perspectief bij de verklaring zoals vereist op grond van artikel 7 Leerplichtwet.

Een tweede onderscheid tussen beide wetsvoorstellen is dat het regeringsvoorstel wijzigingen aanbrengt wat betreft de duur van een vrijstelling. De arts moet in zijn verklaring aangeven voor welke periode de leerling moet worden vrijgesteld van onderwijs. Deze wijziging biedt ruimte om de ontwikkelingen in het onderwijs en in de zorg in acht te nemen bij het ontstaan van de vrijstelling.²⁶ De ontwerp-toelichting op het onderhavige wetsvoorstel gaat niet in op de termijn waarvoor een vrijstelling wordt afgegeven. Het voorgestelde nieuwe artikel 5, onder a, Leerplichtwet lijkt echter te impliceren dat een vrijstelling voor de gehele leerplichtige periode wordt afgegeven nu er staat: “(...) niet in staat is en zal zijn tot (...)”. Het College heeft eerder opgemerkt dat een vrijstelling voor de gehele leerplichtige periode op gespannen voet kan staan met het recht op onderwijs zoals neergelegd in het VN-verdrag handicap. Aan de ene kant kan het voor een jongere en diens ouders/verzorgers zwaar zijn een traject te doorlopen dat geen perspectief lijkt te bieden. Aan de andere kant dient er, het verdrag indachtig, evenwel voor gewaakt te worden dat een eenmaal verleende vrijstelling (kinderen en) jongeren met een beperking

²¹ College voor de Rechten van de Mens, *Het recht op onderwijs in het VN-verdrag handicap. Verdiepend advies*, Utrecht, 2 november 2020, p. 17.

²² Zie het voorstel, Artikel V Wijziging Leerplichtwet 1969 A, p. 3.

²³ Zie de ontwerp-toelichting, p. 9.

²⁴ Zie de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel tot wijziging van de Leerplichtwet 1969, de Leerplichtwet BES en enige andere onderwijswetten in verband met het aanscherpen van de procedure voor vrijstelling op lichamelijke of psychische gronden, p. 9-10.

²⁵ *Kamerstukken II 2020/21*, 31497, nr. 391, p. 62.

²⁶ Zie de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel tot wijziging van de Leerplichtwet 1969, de Leerplichtwet BES en enige andere onderwijswetten in verband met het aanscherpen van de procedure voor vrijstelling op lichamelijke of psychische gronden regeringsvoorstel, p. 11.

een perspectief en een kans ontnemt om zich binnen de eigen mogelijkheden te ontwikkelen en ontplooiën. Ontwikkelingen binnen het onderwijs en op het terrein van de zorg, bijvoorbeeld, kunnen in dit licht nopen tot een tussentijdse heroverweging van de vrijstelling.²⁷

Dit punt speelt in het onderhavige wetsvoorstel des te meer nu aan het kind (of de jongere) voor wie op grond van het voorgestelde artikel 5, onder a, Leerplichtwet een vrijstelling van de leerplicht wordt verkregen, in zijn geheel geen ontwikkelmogelijkheden worden toegeschreven. Met het oog op de doelstellingen van artikel 24 VN-verdrag handicap en de daarin vervatte beginselen van waardigheid en inclusie, moet hier uiterst terughoudend mee worden omgegaan.

Het College adviseert de indiener van het wetsvoorstel om, met het oog op de beginselen-check, in de toelichting bij het wetsvoorstel dan ook nader aandacht te besteden aan de termijn waarvoor een vrijstelling wordt afgegeven.

b. Gevolgen voor het in de praktijk realiseren van het recht op onderwijs

Het wetsvoorstel wil voorkomen dat voor jongeren die wel ontwikkelmogelijkheden hebben, maar die niet in het schoolsysteem passen, een vrijstelling van de leerplicht wordt verkregen.²⁸ Op het moment dat er voor deze jongeren niet langer een vrijstelling van de leerplicht geldt, moeten zij onderwijs aangeboden krijgen. Het bevoegd gezag van de school waar de leerling is ingeschreven dient in dit kader maatwerk te bieden.²⁹ Het College onderschrijft dat het bieden van maatwerk belangrijk is. Het recht op onderwijs volgens het VN-verdrag handicap vereist een andere manier van kijken, gebaseerd op het sociale model. De leerling en diens mogelijkheden om zich te ontwikkelen en ontplooiën moeten centraal staan en deze moeten worden gefaciliteerd.³⁰ De indiener van het wetsvoorstel noemt in dit kader de mogelijkheid voor onderwijs op afstand of (gedeeltelijk) thuisonderwijs.³¹

Onderwijs op afstand of thuisonderwijs kan voor een groep kinderen inderdaad een goede maatwerkoplossing zijn om onderwijs te krijgen. Het VN-comité handicap geeft in het algemeen commentaar over artikel 24 VN-verdrag handicap ook aan dat maatwerk en flexibiliteit belangrijk zijn voor het realiseren van het recht op onderwijs voor alle kinderen.³² Tegelijkertijd merkt het comité op dat het actief kunnen participeren met andere leerlingen en directe interactie met leraren en leerlingen belangrijke onderdelen zijn van het recht op inclusief onderwijs.³³ Onderwijs op afstand zou, de verplichting tot geleidelijke verwezenlijking van artikel 24 VN-verdrag handicap indachtig³⁴, waar dat kan zoveel mogelijk tijdelijk van aard moeten zijn en gericht op terugkeer naar school.³⁵ In

²⁷ Zie in dit kader College, advies wijziging leerplichtwet 1969 e.a., p. 6-7.

²⁸ Zie de ontwerp-toelichting bij het voorstel, p. 6.

²⁹ Zie de ontwerp-toelichting bij het voorstel, p. 9.

³⁰ College voor de Rechten van de Mens, *Het recht op onderwijs in het VN-verdrag handicap. Verdiepend advies*, Utrecht, 2 november 2020, p. 29.

³¹ Zie ontwerp-toelichting, p. 8.

³² VN-comité handicap, Algemeen commentaar nr. 4 (2016) over het recht op inclusief onderwijs, CRPD/C/GC/4, 25 November 2016, par. 12 onder c.

³³ VN-comité handicap, Algemeen commentaar nr. 4 (2016) over het recht op inclusief onderwijs, CRPD/C/GC/4, 25 November 2016, par. 27.

³⁴ College voor de Rechten van de Mens, *Het recht op onderwijs in het VN-verdrag handicap. Verdiepend advies*, Utrecht, 2 november 2020, p. 11-12.

³⁵ Zie parallel met ervaringen in thuisonderwijs gedurende de coronacrisis in o.a. (a) SCP-coronakompas: Onderwijs, SCP, oktober 2020 en (b) analyses afstandsonderwijs, Inspectie van het Onderwijs, november 2020.

zoverre draagt het voorstel bij aan het verwezenlijken van het recht op onderwijs in het VN-verdrag van handicap. Het is dan wel van belang om goed te monitoren en evalueren of onderwijs op afstand in een individueel geval nog steeds de meest geschikte oplossing is, of dat stappen gezet kunnen worden naar terugkeer op school.

In het kader van de rechten en verplichtingen-check adviseert het College de indiener van het wetsvoorstel om in de toelichting bij het wetsvoorstel nader in te gaan op de mogelijkheid tot en wijze waarop wordt gemonitord dat onderwijs op afstand zoveel mogelijk tijdelijk van aard is en gericht op een terugkeer naar school.

c. Participatie bij de vrijstellingsprocedure

Het is positief dat in de ontwerptoelichting bij het wetsvoorstel aandacht is voor de verplichting om de belangen van het kind als eerste overweging te nemen waar het gaat om de verklaring die op grond van artikel 7 Leerplichtwet wordt afgegeven.³⁶ De ontwerptoelichting verwijst naar artikel 3 van het VN-verdrag inzake de rechten van het Kind. Het College acht een complementaire verwijzing naar artikel 7 VN-verdrag handicap aangewezen, mede gelet op het derde lid van dat artikel. Voor het kunnen beoordelen van de belangen van het kind is participatie van het kind wezenlijk. Het College mist in de ontwerptoelichting nog aandacht voor waarborgen die kinderen met een beperking in staat stellen om te participeren in het besluitvormingsproces, zowel bij aanvang van de leerplicht als wanneer de jeugdarts wordt ingeschakeld in verband met dreigende uitval op school.

Het College adviseert de indiener om in de toelichting bij het wetsvoorstel nader in te gaan op de waarborgen die participatie van kinderen met een beperking in de vrijstellingsprocedure garanderen.

4. Ter afsluiting

Het doel dat dit wetsvoorstel nastreeft is dat een vrijstelling op grond van artikel 5, onder a, Leerplichtwet alleen mogelijk is als de persoon in kwestie niet in staat is of zal zijn zich te ontwikkelen en ontplooien. Dit moet voorkomen dat voor jongeren (en kinderen) die zich wel kunnen ontwikkelen alsnog een vrijstelling van de leerplicht wordt verkregen en zij als gevolg daarvan geen onderwijs volgen. Het College acht dit doel nastrevenswaardig en met het oog op de realisatie van het recht op onderwijs volgens het VN-verdrag handicap een goede ontwikkeling. Niettemin heeft het College in dit advies aandacht gevraagd voor een drietal aandachtspunten in het licht van het VN verdrag handicap en waar een nadere toelichting beter inzicht kan geven in de wijze waarop dit voorstel bijdraagt aan de uitvoering van het VN-verdrag handicap.

³⁶ Zie de ontwerptoelichting, p. 13-14.